Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Ontwerp van besluit betreffende de Onderzoeksinstantie voor Scheepvaartongevallen en -incidenten op binnenwateren - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Richtlijn 2009/18/EG legt de verplichting op om zeer ernstige scheepvaartongevallen en incidenten te onderzoeken. De relevante lessen getrokken uit het veiligheidsonderzoek verbeteren de maritieme veiligheid en verminderen daardoor de risico's op toekomstige scheepvaartongevallen en incidenten.

Richtlijn 2009/18/EG vereist dat de veiligheidsonderzoeken worden uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van een onpartijdige permanente onderzoeksinstantie die over de nodige bevoegdheden beschikt en door naar behoren gekwalificeerde onderzoekers met deskundigheid op het gebied van scheepsongevallen en -incidenten.

Teneinde het veiligheidsonderzoek op onpartijdige wijze te verrichten, moet de onderzoeksinstantie wat betreft haar organisatie, juridische structuur en besluitvorming dan ook onafhankelijk zijn van iedere partij waarvan de belangen strijdig zouden kunnen zijn met de haar toevertrouwde opdracht.

De scheepvaartongevallen en incidenten waarvoor de onderzoeksinstantie, conform richtlijn 2009/18 EG, een veiligheidsonderzoek dient uit te voeren hebben voor wat het Vlaamse Gewest betreft, enkel betrekking op ernstige ongevallen en incidenten op de Vlaamse openbare wateren die voor de scheepvaart zijn bestemd en waarbij schepen betrokken zijn, ongeacht onder de vlag waaronder deze schepen varen.

Bijgaand ontwerp van besluit beoogt dan ook de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot vaststelling van de grondbeginselen voor het onderzoek van ongevallen in de zeescheepvaartsector en tot wijziging van de Richtlijn 1999/35/EG van de Raad en Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Deze beslissing heeft betrekking op het beleidsveld waterinfrastructuur en waterbeleid.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

W.T&T. advies nr. 2019/332 van 9 december 2019.

2. INHOUD

1.1 ALGEMEEN

Richtlijn 2009/18/EG legt de verplichting op om zeer ernstige scheepvaartongevallen en incidenten te onderzoeken. De relevante lessen getrokken uit het veiligheidsonderzoek verbeteren de maritieme veiligheid en verminderen daardoor de risico's op toekomstige scheepvaartongevallen en incidenten.

Bijgaand ontwerp van besluit beoogt dan ook de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot vaststelling van de grondbeginselen voor het onderzoek van ongevallen in de zeescheepvaartsector en tot wijziging van de Richtlijn 1999/35/EG van de Raad en Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad.
Het betreft een ontwerp van besluit op basis van artikel 1 van de Wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg.

Als bijlage gaan de omzettingstabellen.

1.2 INHOUD VAN DE NIEUWE REGELGEVING:

Artikel 1 bevat de verplichte vermelding dat hiermee een Europese richtlijn gedeeltelijk wordt omgezet.

In artikel 2 worden enkele begrippen verduidelijkt die in deze titel gehanteerd worden.

In artikel 3 wordt het materiële en geografische toepassingsgebied afgebakend en wordt tevens bepaald op welke scheepvaartongevallen en incidenten het besluit niet van toepassing is.

Artikel 4 bepaalt dat er een Vlaamse onderzoeksinstantie voor scheepvaartongevallen en – incidenten wordt opgericht.

Gelet op het beperkte aantal ongevallen met zeeschepen dat zich voordoet op binnenwateren voorziet het ontwerp van besluit voor het onderzoek naar dergelijke ongevallen in een samenwerking met de Federale Onderzoeksinstantie voor Scheepvaartongevallen (FOSO) die reeds operationeel is en eveneens is opgericht in uitvoering van Richtlijn van 2009/18/EG. Daartoe zal een samenwerkingsakkoord moeten worden gesloten met de Federale Overheid.

Artikel 5 legt het doel vast nl. de maritieme veiligheid bevorderen, doordat het herhaling van dergelijke ongevallen, waarbij mensenlevens en schepen verloren gaan en verontreiniging van het mariene milieu optreedt, helpt voorkomen.

Verder bevat dit artikel de letterlijke omzetting van artikel 1, 2, eerste zin van richtlijn 2009/18/EG en geeft gevolg aan de overweging bij Richtlijn 2009/18/EG waarin wordt vermeld dat het technische veiligheidsonderzoek (enkel) tot doel heeft scheepvaartongevallen en incidenten te voorkomen, zodat de conclusies en de veiligheidsaanbevelingen in geen geval gebruikt kunnen worden om de aansprakelijkheid te bepalen of de schuldvraag te beantwoorden. Het gebruiken van de conclusies en de veiligheidsaanbevelingen om de aansprakelijkheid te bepalen of de schuldvraag te beantwoorden zou de personeelsleden van betrokken partijen kunnen afschrikken om deel te nemen aan een veiligheidsonderzoek en om gevoelige informatie ter beschikking van de onderzoekers te stellen. Daarom moet worden verhinderd dat getuigenverklaringen voor andere doeleinden dan het veiligheidsonderzoek worden gebruikt, teneinde te vermijden dat getuigen wegens hun medewerking aan veiligheidsonderzoeken door discriminerende of vergeldingsmaatregelen worden getroffen.

Artikel 6 voorziet erin, zoals de richtlijn 2009/18/EG voorschrijft, dat de onderzoeksinstantie voor scheepvaartongevallen en –incidenten zowel wat betreft organisatie, juridische structuur als besluitvorming autonoom en functioneel onafhankelijkheid werkt ten aanzien van de diensten van de Vlaamse overheid alsmede van iedere partij of instantie waarmee er belangen strijdig zouden kunnen zijn met de haar toevertrouwde opdrachten.

Artikel 7 bepaalt dat de onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen en incidenten op de binnenwateren het veiligheidsonderzoek kan verrichten onafhankelijk van strafrechtelijke of parallelle onderzoeken ter bepaling van de aansprakelijkheid of ter beantwoording van de schuldvraag en dat het veiligheidsonderzoek niet als gevolg van dergelijke onderzoeken onrechtmatig wordt belet, opgeschort of vertraagd.

Artikel 8 voorziet dat de verslagen en de veiligheidsaanbevelingen van de onderzoeksinstantie voor scheepvaartongevallen en incidenten op de binnenwateren niet in een strafrechtelijke, tuchtrechtelijke of civielrechtelijke procedure als bewijs kunnen worden gebruikt. Een onderzoeker en een externe deskundige mogen niet als getuige of deskundige worden opgeroepen in een gerechtelijke procedure bij een scheepvaartongeval of incident wanneer deze betrokken is of is geweest bij het veiligheidsonderzoek.

Artikel 9 voorziet in de bijna letterlijke omzetting van artikel 8, punt 4, van richtlijn 2009/18/EG en bepaalt de bevoegdheden van de onderzoekers van de onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen of van een andere bevoegde onderzoeksinstantie, waaraan de onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen de onderzoekstaak heeft gedelegeerd, om waar nodig in samenwerking met de voor het gerechtelijk onderzoek verantwoordelijke autoriteiten, de opgesomde onderzoeksdaden te stellen, gegevens en relevante informatie op te vragen en om een beroep te doen op ondersteuning. De onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen kan slechts huiszoekingen uitvoeren na de voorafgaande toestemming van de onderzoeksrechter.
De onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen, is gemachtigd om inlichtingen te vorderen van iedere partij die over informatie zou beschikken en om in het bezit te worden gesteld van alle voor het verrichten van het veiligheidsonderzoek relevante informatie, zoals onder andere de opgenomen radiocommunicaties, radarbeelden, documenten, stukken, verslagen, enz, opdat deze informatie verder zou kunnen worden geanalyseerd.
Het verkrijgen van gevoelige informatie kan in sommige gevallen slechts gerealiseerd worden door ondervraging van getuigen in afwezigheid van personen wier belangen geacht zouden kunnen worden het veiligheidsonderzoek te belemmeren en die de getuigen zouden kunnen beïnvloeden omtrent de inhoud en waarheid van de getuigenverklaring en gevraagde informatie.
De onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen moet onvoorwaardelijk en onmiddellijk kunnen beschikken over alle ondersteuning van de bevoegde overheden, de eigenaars, de classificatiebureaus en alle andere betrokken partijen, bij het opvragen en bekomen van archiefgegevens en relevante informatie. Waar nodig kan worden voorzien in

samenwerkingsakkoorden met andere bevoegde autoriteiten om de onderzoekers van de onderzoeksinstantie voor onderzoek van scheepvaartongevallen toe te laten alle nodige onderzoekdaden te stellen.

Artikel 10 bepaalt dat de onderzoeksinstantie de nodige maatregelen moet nemen om het vertrouwelijk karakter te bewaren en te bewaken van alle gegevens, documenten en informatie waarover ze beschikt in het kader van haar opdracht.

Artikel 11. Bevat bepalingen die betrekking hebben op de situatie waarbij meer dan één onderzoeksinstantie bij een scheepvaartongeval of incident betrokken zou zijn..

Artikel 12 handelt over de rapporteringsverplichtingen die de Vlaamse onderzoeksinstantie moet vervullen door middel van een jaarverslag t.a.v. de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken en het Vlaams Parlement.

Artikel 13 handelt over de na te leven meldingsverplichtingen aan onderzoeksinstanties in geval van scheepvaartongevallen of incidenten.

Artikel 14. handelt over het deelname van vertegenwoordigers van een onderzoeksinstantie aan een onderzoek van de Vlaamse Onderzoeksinstantie voor Scheepvaartongevallen en vice versa.

Artikel 15 bepaalt dat eenieder verplicht is aan een onderzoeker, binnen de door hem gestelde redelijke termijn, alle medewerking te verlenen die deze bij de uitoefening van zijn bevoegdheden redelijkerwijs kan vorderen. Indien de informatieverstrekker hierom verzoekt wordt deze informatie niet openbaar gemaakt
De onderzoekers en de externe deskundigen nemen de nodige maatregelen om de anonimiteit van de getuigen van een scheepvaartongeval te waarborgen indien de getuigen hierom verzoeken.

Artikel 16 legt het verbod op om na een scheepvaartongeval of incident desbetreffende informatie te vernietigen of te laten verdwijnen.

Artikel 17 bepaalt op welke wijze rekening gevolg moet worden gegeven aan de veiligheidsaanbevelingen van de Vlaamse onderzoeksinstantie voor scheepvaartongevallen.

Artikel 18 belast de Vlaamse minister, bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken met de uitvoering van het besluit.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de begroting. De weerslag zal pas duidelijk worden bij het vastleggen van de modaliteiten in het samenwerkingsakkoord met de Federale Overheid voor het verrichten van onderzoek naar scheepvaartongevallen op de binnenwateren.

Het (gunstig) advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 07/01/2020.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 30 januari 2020.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van decreet heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget. Bijgevolg is het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de interne dienstverlening van de Vlaamse overheid, niet vereist.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- het voorstel heeft geen weerslag op gebied van personeelsinzet.
- personeel werkingsuitgaven: het voorstel heeft geen weerslag op de lopende uitgave.
- investeringen en schuld: het voorstel heeft geen investeringen als gevolg.
- ontvangsten: het voorstel resulteert niet in bijkomende ontvangsten.
- conclusie: het voorstel heeft geen weerslag op de werking van de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Bijgaand ontwerp van besluit beoogt de gedeeltelijke omzetting van richtlijn 2009/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot vaststelling van de grondbeginselen voor het onderzoek van ongevallen in de zeescheepvaartsector en tot wijziging van de Richtlijn 1999/35/EG van de Raad en Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad.
Het betreft een ontwerp van besluit op basis van artikel 1 van de Wet van 18 februari 1969 betreffende de maatregelen ter uitvoering van de internationale verdragen en akten inzake vervoer over zee, over de weg, de spoorweg of de waterweg.

Concreet worden alle voorwaarden en vereisten voor het uitvoeren van een onderzoek naar scheepvaartongevallen met zeeschepen op de Vlaamse binnenwateren door dit ontwerp van besluit vastgelegd.

Over dit ontwerp van besluit zal advies worden ingewonnen bij de MORA, de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Raad van State.

Verder dient over het ontwerp van besluit overleg te worden georganiseerd met de Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke gewestregeringen en de federale overheid conform de bepalingen van artikel 6, § 3bis, 6° bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Na verwerking van de adviezen en het overleg met de andere Gewesten en de federale overheid zal het besluit opnieuw aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd voor definitieve goedkeuring.

Gelet op het beperkte aantal ongevallen met zeeschepen dat zich voordoet op binnenwateren voorziet het ontwerp van besluit voor het onderzoek naar dergelijke ongevallen in een samenwerking met de Federale Onderzoeksinstantie voor Scheepvaartongevallen (FOSO) die reeds operationeel is en eveneens is opgericht in uitvoering van Richtlijn van 2009/18/EG. Daartoe zal een samenwerkingsakkoord moeten worden gesloten met de Federale Overheid.

Het ontwerp van besluit zal na definitieve goedkeuring gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad.

Na definitieve goedkeuring en publicatie van het besluit zal ook melding worden gemaakt bij de Europese Commissie van de omzetting van richtlijn 2009/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot vaststelling van de grondbeginselen voor het onderzoek van ongevallen in de zeescheepvaartsector en tot wijziging van de Richtlijn 1999/35/EG van de Raad en Richtlijn 2002/59/EG van het Europees Parlement en de Raad.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van besluit betreffende de Onderzoeksinstantie voor Scheepvaartongevallen en -incidenten op binnenwateren;

2° de Vlaamse minister, bevoegd voor Mobiliteit, Openbare Werken:

2.1. te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit advies in te winnen bij de MORA;

2.2. te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit advies in te winnen bij de Vlaamse toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens;

2.3. te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies in te winnen van de Raad van State met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemd advies geen aanleiding geeft tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

2.4. te gelasten over voornoemd ontwerp van besluit overleg te organiseren met de Waalse en Brusselse Hoofdstedelijke gewestregeringen en de federale overheid conform de bepalingen van artikel 6, § 3bis, 6° bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen;

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

Bijlagen:
-het ontwerp van besluit
-Omzettingstabel
-Advies IF van 7 januari 2020
-BA van 30 januari 2020